

plavbou vorů se zabývající nepřisluší právo, aby tak činily na místech libovolných;

b) že úřady jsou povolány k tomu, aby rozhodovaly o tom, zda užití lze cizího vlastnictví pozemkového ku přistání a upevnění vorů. Vyhověti žádosti mohou však jen tehdy,

c) jsou-li tu zákonné podmínky ku vyvlastnění dle § 365 o. o. z. (vým. min. orby ze dne 19. ledna 1877 č. 12691, čas. »Zeitsch. f. Verw.« č. 39).

4. Politický úřad rozhoduje o tom, lze-li jistého pozemku u veřejné vody ležícího použiti za přístaviště, i když se jedná při tom o ohledy zdravotní (nál. ze dne 23. června 1880 č. 812). V případech nutné potřeby možno přistáti na každém vhodném místě, vyložiti náklad na břehy a ponechati jej tam až v další dopravě lze opět pokračovati. Vlastník břehu žádati může v případě tomto, utrpěl-li škodu nějakou, na vorari přiměřenou náhradu. Toto zákonné ustanovení má na zřeteli případ moci vyšší (*vis maior*), ve kterémž není, jak § 8 předpisuje, potřebí úředního povolení, poněvadž zákon chce poskytnouti rychlou pomoc vlastníku vorů při nebezpečí v prodlení a proto též dovoluje užití cizího vlastnictví bez úřední intervence. Ustanovení § 9 liší se však od § 8 tím, že vlastníku břehu nepřisluší právo na bezvýmínečnou náhradu za upotřebení jeho pozemku, nýbrž jen tehdy, když škoda skutečně vzešla.

IV. Dle zákona lesního (§ 39) nesmí se dělníkům osob k plavení oprávněných brániti, aby po cizích pozemcích chodili za příčinou obstarávání plavby podél vody plavné. Škoda tím vzešlá nahrazena budiž vlastníkům pozemků. Právo ku vkročení na břeh za účelem plavby vorové jest tedy povinností ve veřejném právu založenou, kterou vlastníci břehů za náhradu snášeti musí. Byla-li jednotlivá dřeva, jak zhusta se stává, stoupnutím vody v čase mýcení přes břehy odplavena, rozšiřuje se právo ono i na pozemky za břehem ležící.

Plen.

I. Pojem.

Plen jest vojenský delikt, jehož dopouštějí se osoby vojenské, zmocní-li se cizího movitého statku na pochodu, v táboře polním nebo na cvičení nebo za války nejspouze k tomu zmocněny a použivše shromáždění větší moci ozbrojené ať v tuzemsku nebo cizozemsku (18. hlava §§ 492—501 voj. tr. zák.). Pod pojem plenu nenáleží však ukořistění válečného materiálu nepříteli náležejícího a statku státního, jako: praporů, zbraní, koní, nábojů, potravy, pokladen a kancelářů (viz odst. 391 služebních předpisů, II. díl), jakkoli i tyto ukořistěné předměty zaslati se musí oddílovému velitelství, z nichž tedy nic ani zatajeno býti nesmí ani svémocně odstraněno (viz čl. Kořistě). Plen však zakázán jest i za války vůči obyvatelům nepřátelského území a jest rovněž trestným, poněvadž dle mezinárodních zásad směřuje započaté nepřátelství a válka toliko proti nepřátelskému státu, nikoli však proti jeho obyvatelům, pokud se tito sami nepřátelských činů nezúčastní. Plen zdejších příslušníků státních jeví se býti zvláštním druhem loupeže.

II. Plen trestá se buď jako zločin buď jako přečin;

1. zločinem stává se:

a) přesahuje-li odňatý statek cizí cenu 5 zl. (§ 493 tr. z. voj.); trest: vězení od 6 měsíců do 1 roku, po případě až do 5 let;

b) bez ohledu na cenu uloupeného statku, stal-li se plen za požáru, povodně nebo za jinaké všeobecné nehody, nebo vypáčením uzavřených

dveří nebo skříní, stal-li se plen na věcech bohoslužbě věnovaných, na statku erárním nebo na statku svěřeném ve zvláštní ochranu pachatelovu (§ 494 tr. z. voj.). Trestem jest těžký žalář od 1 do 5 let.

2. Plen tresce se jako přečin, obnáší-li cena odňatého statku 5 zl. nebo méně, anebo není-li tu znaků v odst. *b*) vypočtených (§§ 501 a 743) tr. z. voj.

III. Přitěžující okolnosti při zločinu plenu:

1. přesahuje-li cena odňatého statku 5 zl. a skutková povaha plenu nad to kvalifikována jest dvěma nebo více okolnostmi vyznačenými v § 494 (viz odst. *b*). Trest jest 5—10letý těžký žalář.

2. spáchán-li plen v noci, nastupuje trest přísněji vyměřený co do doby nebo tuhosti (§§ 496 a 470 tr. z. voj.).

IV. Zvláštní případy plenu:

1. Plen jest tu i tehdy, když byl sice dovolen, avšak neučinilo-li se zadost danému povolení co do místa, času a předmětu. Trest vyměřuje se dle předpisů §§ 493 a 494 tr. z. voj.

2. Plen stává se loupeží resp. stihá se dle ustanovení o loupeži, bylo-li některé osobě některým z pachatelů učiněno násilí nebo jím hrozeno. V případě tomto potrestati jest každého, kdo při plenu spolupůsobil, dle ustanovení o zločinu loupeže (§ 497 tr. z. voj.).

V. Řízení dle práva stanného nastupuje při plenivém vpádu tehdy, lze-li jen okamžitým, odstraňujícím příkladem zločinům přítrž učiniti; v případě takovém má důstojník jednoho nebo více vinníků na místě skoliti, anebo okamžitý výkon trestu nařídit (§ 491 tr. z. voj.).

VI. Podílnictví v plenu dopouští se ten, kdo statek, o němž ví, že při nedovoleném plenu byl uloupen, skrývá, prodává, nebo na se převádí. Trestem je žalář od 6 měsíců do 1 roku, když cena věci 5 zl. převyšuje nebo nehledě k ceně, jsou-li tu okolnosti v § 494 vytčené; při zvláště těžké kvalifikaci činu nastoupiti může trest těžkého žaláře od 1 do 5 let.

Plnění viz Splnění závazků.

Plnomocenství (smlouva zmocňovací, zmocnění, mandatum).

I. Pojem.

Plnomocenství vzniká smlouvou, kterou někdo přejímá na se přikázané mu jednání, aby je jménem jiného (zmocnitele) vykonal (§ 1002 o. o. z.). Podstatným pojmovým znakem tu jest převzetí zastoupení příkazatelova, a nikoli bezplatnost mandátu, jako tomu bylo v římském právu, ježto plnomocenství v rakouském právu může býti i úplatným (§ 1004 o. o. z.). Předmětem smlouvy zmocňovací jest obstarání cizích jednání t. j. předsevzetí činů, jimiž má býti dle úmyslu jednajícího nějaké právo založeno, změněno nebo zrušeno. Tím liší se zmocnění od smlouvy schovací (§ 957 o. o. z.) od smlouvy služební (§ 1151 o. o. z.). Obstarání přikázaného jednání musí se státi ve jménu příkazatelově (§ 1002 o. o. z.) a nikoli ve vlastním jménu jednajícího. Proto nejsou komisionářství (čl. 360. obch. z.) a špeditérství (čl. 379 obch. z.) smlouvami zmocňovacími, nýbrž pojmově bezplatnými smlouvami služebními (námezdnými). Jednání převzaté musí směřovati přímo nebo nepřímou ku prospěchu zmocnitelovu (§ 1002 a § 1009 o. o. z.), pročež není smlouvou zmocňovací příkaz směřující, toliko ku prospěchu plnomocníka, nýbrž toliko nezávaznou radou. Osoby ustanovené veřejně k obstarávání určitých záležitostí jsou povinny, zřejmě a bez zbytečného odkladu se vysloviti (§ 904 o. o. z.), zda přijímají příkaz